

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondentiele se se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Er banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Nr. 137. Metrop.

MIRON,

din indurarea lui Dumnedieu arhiepiscopu alu bisericeii ortodocse in Transilvani'a si metropolitu alu romaniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a.

Preasantiloru frati episcopi; venerabileloru consistorii eparchiale; iubitiloru si onorabililoru deputati congressuali; iubitului cleru si poporu din provinci'a Nóstra metropolitana: Dar si mila dela Dumnedieu, si salutarea nóstra cordiala!

Avënd in vedere §§. 151 si 152 din statutulu organicu, convocam si prin acestea dechiaram de convocatu congressulu ordinariu national-bisericescu alu provinciei Nóstre metropolitane la biseric'a parochiala din cetatea Sibiiu, pe Sambat'a ce cade in 1/13. Octomvre a. c. la 9 óre inainte de médiadi, in carea di dupa terminarea ritualeloru bisericesci va urmá numai decât deschiderea congressului si se vor incepe lucrarile congressuali conform regulamentulu afacerilor interne.

Dat in resiedinti'a Nóstra arhiepiscopésca-metropolitana in Sibiiu, la 17/29. August 1888.

Miron Romanulu, m. p.
metropolita.

Primulu procesu de despartire ierarchica resollitu.

Vineri'a trecuta primiramu incunoscentiare din Pest'a, in carea ni-se anuncia, ca procesu de despartire ierarchica intentatu de romanii ortodocsi din comun'a Satu-Chinezu contra ierarchiei serbe este resollitu prin curi'a regésca din Budapest'a.

Inregistrámu acésta scire, cá se-ne bucurámu si noi de bucuri'a fratiloru nostri din numit'a comuna, cari prin sententi'a acést'a sunt pusi in stepa-

nirea bisericeii si scólei loru, si in curend voru fi faptee incorporati ierarchiei romane.

Caus'a despartirei ierarchice a romaniloru din comunele mestecate remasi sub ierarchi'a serbésca este o cauza, carea acépta de multu o buna solutiune; si a fost destul de durerosu, ca acésta cauza a trebuitu, se suferé atát'a traganare, si ca nu s'a potutu resollvi mai de multu. Si este destul de reu, ca nu s'a potutu resollvi pre cale amica; ei doue bisericii sorore am trebuitu, se mergemu la procesu.

Procesulu era greu de portatu, pentru ca era primulu procesu de acésta natura, si nu aveau nici partile litigante, nici judetiulu, — o lege speciala, si nici casu de precedentia.

Cererea nostra, a romaniloru in acestu procesu a fost, cá se-se enuncie prin competentu forulu impartirea averii comune bisericesci-scolarie intre romanii si serbi aflatori pana acum in comuniune in proportiunea sufletelor, si anume in proportiunea numerulu individiloru romani si serbi fosti in comuniune. Si chiar aici era greutatea, deórece la inceputulu procesulu, si in cele doue prime instantie judecatoresci caus'a se resollvise, ca se-se iea proportiunea la impartire in jumetate, ceea ce pentru noi romanii ar fi fost nefavorabilu, dupace in cele mai multe comune mestecate romanii sunt in mare majoritate, facia de serbi, si cá atari naturalminte au contribuitu in mesura mai mare la averea comuna, decât coreligionarii serbi.

Curia regia prin sententi'a enunciatá facia de procesu romaniloru din Satu-Chinezu a satisfacutu in parte acestei dorintie legale si indreptatite a romaniloru. Celu putien acést'a o conchidemu din cuprinsulu scirii ce o avemu.

In totu casulu inse s'a facutu prin acésta sententia unu pasu inainte din punctulu nostru de vedere, — creandu-se adeca unu precedentu, si stabilindu-se practic'a, dupa carea vom poté procede mai usioru intru resolvirea causelor romanilor din celelalte comune, remasi sub ierarchi'a serbésca, si lipsiti de mangaiarea de a audí cultulu divin in limb'a lor si de a apartiené ierarchiei nóstre nationale.

Astfelu speràm, ca in curend se va resolví si cauzele pendente ale romanilor din celelalte comune mestecate.

Esprimandu-ne bucuri'a facia de rezultatulu obtienutu de fratii nostri din S a t u - C h i n e z u, dorim, cá cât mai curend se vedemu realisandu-se acésta naturala si indreptatita dorintia a tuturor romanilor din comunele mestecate.

Puterea si tari'a bisericeii.

II.

In lumea acést'a totu ceea ce se face bine, este rezultatulu unei lucrári cu minte si cu buna intentiune.

Noi toti scim, si cu noi tóta lumea recunósce, ca in poporulu nóstru este multa minte si multa putere de viétia. Intentiune buna facia de sene si facia de afacerile sale are fara indoiéla totu omulu, si in urmare vom fi avendu si noi si va fi avend si poporulu facia de tóte afacerile nóstre.

In acelasi timp se observéza inse la noi multa preocupatiune si o preocupatiune neiertata facia de biserica; si de aci vine, ca nu se face, si nu se lucra, de ajunsu pentru dezvoltarea si alimentarea sentiului de pietate intre credintiosi.

Pentru ilustratiunea acestei asertiuni a nóstre vomu aminti numai o singura imprejurare, si anume: este faptu, ca atunci, cand in biserica se tienu sínóde parochiali, seau este vorb'a de a-se exerciá cutare dreptu constitutionalu, biserice'a este mai bine cercetata, vinu ómeni mai multi la exerciarea cutáror drepturi. Si bine facu, ca vinu, si ar fi si mai bine, daca ar veni toti, pentru ca in viétia publica drepturile nu sunt numai drepturi, ci sunt totu de odata si detorintie; ér a ne implini detorintiele de crestini si membri ai bisericeii este chiamatu fiecare omu la tóte ocasiunile. Prin exerciarea drepturilor nóstre constitutionale satisfacem sentiului nostru de pietate; si ne aretàm, ca suntem crestini; dar ar fi multu mai bine, daca pre langa acést'a ne-am implini si alte detorintie, si adeca daca in mesura mai mare am cercetá servitiulu divin, decât in modulu, in carele o am facutu, seau o am potutu face acést'a pana acum.

Este vremea astadi astfelu, ca traiulu si sustienerea vietii este fórte grea. I-trebuesce fiecarui omu, cá bine se intreuintieze totu timpulu, si se lucreze barbatesce, pentru cá se póta se traiésca cu cinste in lume, si se-si póta portá necazurile cu cuviintia si demnitate.

Si se dice, ca cercetarea bisericeii recere timpulu multu, mai multu, decât dispunu ómenii intre grelele imprejurári ale vietii actuale.

Si este multu adevéru in acésta dicetória.

Ar insemná inse a negá puterea si influinti'a binefacetória a religiunei, a crede si a procede din credinti'a, ca timpulu, pre carele lu-petrece cinev'a in biserica nu este timpulu celu mai bine intreuintiatu.

Chiar cand este omulu mai necajitu are trebuintia de mai multa mangaiare religiósca. Chiar cand este omulu mai necajitu, are trebuintia de mai multu sfatu, de mai multa povatia dela ómeni buni, cari potu se-i-o dea. Si pre omulu, carele are trebuintia de sfatu, potu se-lu sfatúésca, si se-lu indrepteze ómeni binevoitori si mai priceputi, decât densulu. Sfatulu ómeniloru este, si póte se fia bunu, pentru ca multu bine potu face ómenii buni celui ce are lipsa de ajutoriu, de povétia si indreptariu; dar acesta sfatu, este fórte usioru cu potintia, se fia cá tóte lucrurile omenesci, gresitu si smintitu, ca nu inzadar scrie scriptur'a, cá „se nu nadajduimu intru boieri, intru fii ómeniloru, intru cari nu este mantuire.“

Si fiecare omu mantuire cauta, si doresce se afle in necazurile sale.

Acésta mantuire o aflàm de siguru, daca o cautàm la Ddiu.

O au aflatu parintii si inaintasii nostri in trecutulu la Ddiu si in biserice'a stremosiésca. O vom afli si noi, daca vom cautá, si vom cercetá cas'a lui Ddiu.

* * *

Biserice'a nóstra vorbesce cu noi in limb'a nóstra, in o limba, in carea o intielegemu. Totu cuventulu, carele se rostesco, si se aude in biserica, este unu cuventu de rugatiune, unu cuventu de mangaiare si de invetiatura. Totu ceea ce se rostesco, si se aude in biserica, ne dice, ne indémna, si ne poveituesce, se fimu buni, pentru cá prin bunatatea nóstra se potem portá cu inlesnire necazurile vietii.

Si necazuri avem toti de o potriava.

Si Ddiu aude pre omu in diu'a necazului, si Ddiu scutesce pre celu ce cauta scutul si ajutoriulu lui. Ér daca necazurile nóstre multe sunt astadi, urmarea naturala este, ca in Dumineci si in serbatori cas'a lui Ddiu se fia cercetata de noi, de toti, cari asceptamu, si avem trebuintia de mangaiare, de sfatu si de povétia.

Nu se intempla inse astfelu!

Nu suntem toti in aceste sante dile in cas'a lui Ddiu. Toti avem, seau aflamu câte unu motivu de sensa intocm'a cá óspetii chiamati la més'a cea bogata din evangelia, si rezultatulu este, ca sunt im lipsiti de mangaiarea si povéti'a bisericeii; ér acésta absentia din cas'a lui Dumnedieu se resbuna apoi prin sporirea si inmultirea necazurilor.

In punctulu acest'a poporu si inteligentia ne facemu de o potri va vinovati.

Si poporulu póte ca va fi dicendu in gandulu lui, daca cutarele, carele este omu cu carte, si carele cá omu cu invetiatura scie mai multe, si cunosce ce este bine si ce este reu, — póte traí si mergendu mai raru la biserica, apoi se cercu, se vedu si eu. Ér acestu modu de gandire alu poporului se resbuna fórtu greu prin aceea, ca omulu, carele nu cercetéza biserica, si nu se impartesiesce de binefacerile religiunii, aluneca usioru in pecate; ér peccatele, fia ele de ori ce natura, conducu pre omu nu-mai in necazuri.

Cu totulu altcum aru fi si aru merge lucrurile nóstre, daca toti noi cei sciutori de carte, si cari toti suntem buni bisericiani, am pune mai mare pretiu pre cercetarea bisericeii si pre impartesirea cu binefacerile religiunii.

Intelligenti'a ori carui poporu esercéza in punctulu acest'a cea mai mare influentia asupra poporului. —

Dovéda despre acést'a ne póte servi Angli'a si eu deosebire esemplulu aristocratiei engleze facia de cultulu divinulu si datinele religióse.

In Angli'a in Dumineci si serbatori sunt inchise tóte ospetariile si cafenelele. Omenii in aceste sfinte dile mergu cu totii la biserica, ér timpulu a-fara de biserica lu-petrecu in cetirea bibliii si in cetirea de cărti religióse. Astfelu petrecu domnii, si totu astfelu petrece si poporulu totu timpulu in aceste sfinte dile.

Si nimenea nu pretiunesce timpulu si valórea lui mai multu, decât englezulu. Elu a introdusu in lume proverbulu ca „timpulu este bani;“ si lucru minunatu, englezulu are timpu de ajunsu si pentru cá se cascade bani, si pentru cá se participe totdeun'a regulatu si punctualu la biserica, si cá se fia in totu timpulu servitiului divinulu acelu, dela inceputu pana la sfersitu.

Este tare si puternica biserica Angliei, pentru ca este desvoltatu si bine alimentatu sentiulu de pietate alu credintiosiloru.

Noi inca voimu, si asceptamu, se-ne faca biserica multe, si se ni-le faca chiar pre tóte. Si avem dreptu, se voimu, si se asceptamu acest'a, pentru ca in adeveru biserica tóte ni-le pote dá, si pre tóte ni-le póte face.

In acelasi timpu inse nu o cercetamu, si nu o cantamu. Suntem streini de dens'a, si clopotulu, carele ne chiama pre toti se-ne impartasimu de bine-

facerile si darurile lui Ddiu, ne lasa pré adese ori reci si indiferenti, si nu ne impede ca a-ne continuá afacerile nóstre dilnice, — si nu ne impede ca mersulu ganduriloru nóstre spre lucruri de ale lumii acesteia.

Astfelu averea si mosii'a bisericeii, sentiulu de pietate alu credintiosiloru, remane neexploatatu si nealimentatu; ér biserica nu representa, si nu póte realisa aceea, ce intre alte imprejurari, si sub alte conditiuni, ar poté se reprezenteze, si se realizeze. Vorbindu economicese biserica nóstra ni se infasiéza in multe locuri, cá unu stepanu, care are mosiia multa si buna, dar nu este lucrata, si nu-i produce si nu-i aduce nimicu, seau celu putien nu-i aduce ródele acelea, cari ar poté se i-le aduca.

* * *

Biserica viia, poporulu nostru credintiosu este elu insusi si stepanulu si mosii'a; si daca acésta mosiia nu produce, caus'a nu póte fi alt'a, decât, ca stepanulu nu o ingrijesce, si nu o lucréza. Suntem in biserica astadi tocma cá omulu, carele zidesce cu cheltuieli mari o scóla frumósa si carele pune, si sustiene intrens'a cei mai buni invetiatori, dar carele nu-si tramite pruncii la scóla, cá se invetie, si se-se lumineze.

Avem in totu loculu bisericeii, si avem in tóte aceste biserici dascalulu celu mai bunu, pre insusi Mantuitoriulu Christos, carele in tóta diu'a petrece intre noi, si prin evangeli'a s'a ne preda invetiaturile sale dumnedieesci; dar nu toti mergemu in acésta santa casa, cá se audimu, si se-ne insusimu cuventulu lui Ddiu.

De aceea bine se-ne notamu, ca cu cât vom alimentá mai multu sentiulu de pietate catra biserica, cu atât biserica nóstra va deveni mai avuta si mai puternica.

Santirea bisericeii din Miziesiu.*)

De câte ori ne adancimu cu cugetulu nostru in tainicele lucrari ale Provedintiei, mintea nóstra totdeuna remane nelamurita in scrutarile ei indrasnetie, inim'a inse ni se ample de simtiri, cari intrég'a fintia ni-o inaltia si ne indémna a laudá si a marí pre Preaporterniculu Ddiu.

O santire de biserica nu e lucru strordinariu; pe langa tóta seraci'a nóstra materiala, carea caracteriséza biserica nóstra dreptmaritória din partile aceste, vedemu cu bucuria cum in diferite locuri se radica templuri frumóse — asiu potea díce: maretie intru marirea numelui Celui Preainaltu, ba ne miramu chiar — cetindu rapórtu din multe locuri despre santirea de bisericeii par' cá se intrecu crestini in tóte o-

*) De unu alu doilea corespondentu alu nostru.

lalta a aduce jertfe care de care mai vadite despre iubirea catra Ddieu, Acarui'a mana planéza asupra celoru seraci ca-si asupra celoru bogati, asupra celoru mici ca si asupra celoru mari.

Santirea bisericeii din Miziesiu inse pentru impregiararile ei coincidente, nu e lucru de tóte dilele. O comuna mica in sine, dar destalu de tare d'a se validitá naintea altor'a mai vertosu pentru bun'a cond. care de carea se impartasiesce. In comun'a acést'a s'a nascutu Preavredniculu nostru Metropolitu Escelenti'a S'a Mironu Romanulu, éra conducatoriulu comunei Miziesiu nu e altulu decâtu fratele Escelentiei Sale — adeca primariulu comanalu Daniilu Romanulu. — Ddieu a inaltiatu védi'a acestoru doi frati punendu pre celu dantáiu in fruntea bisericeii romane gr. or. din Ungaria, Transilvania si Baanatu éra pre cestu din urma l'a pusu in fruntea comunei sale natale, ca se o povatuiéscá cu intieptiune, ceea-ce densulu si nisutesce a implini. Dovada despre acést'a e mai de aprópe biserice'a nóna din comuna radicata la staruini'a si cu aprijinulu moralu si materialu alu densului. — Erá óre-cum lucru naturalu, ca Escelenti'a S'a parintele Metropolitu se vina se o santiéscá, pentrucá e radicata in localu Seu natalu, acolo, unde Esc. S'a a vediutu cu antái'a data lumin'a sórelui, unde s'a invetiutu a cunoáce si a laudá pre Ddieu; acolo suntu puse epre odihna vecinica osamintele parintiloru Sei, acolo suntu pretenii Sei din copilaria, câtii adeca mai traiescu; acolo s'a ziditu nou Sion alu Dluu in locul celu vechiu, s'a radicata nou altariu in locul celu invecitu. Dela santirea acelei biserice n'a potutu se lipséscá Esc. S'a si pe noulu altariu dreptu jertfa bineprimita, fratiloru sei dreptu donu pretiosu, éra comunei dreptu semnu de iubire si ingrijire — tramise mai nainte unu clopotu, carele peste vécuri va face marturia despre cele-ce scriu eu prin aceste síre.

Vineri, la 26. Aug. la amédiadi sosi Esc. Sa cu trenulu de catra Oradea-mare la Beiusiu cu suit'a sa carea constá din Prea Cuviosia S'a Arhimandritulu Dr. Ilarionu Puscaru. din secretariulu — protosincelu Nicáoru Fratesiu, protodiaconulu Sergiu Medeanu, preotulu din Oena Isaia Po; a ginerele mai teneru alu Daniilu Romanulu, cesta din urma in fruntea unui choru de cinci persóne bine exercitatu in cantarile bisericesci; au mai venitu cu Esc. S'a si dlu Partenia Cosma, cunoscutulu fruntasu alu natiunei si bisericeii nóstre dimpreuna cu stimat'a sa socia da'a Maria Cosma nepót'a din frate a Esc. Sale femei'a ceea-ce cu multu succesu lucra la cultivarea fetitiloru romane din partile nóstre. — Primirea la gar'a din Beiusiu a fostu cátu se póte de afabila, cine numai n'a potutu, acel'a n'a iesitu intru intimpinarea naltului óspe. Dar nu-numai beiusienii ei si altu poporu din pregiura dimpreuna cu preotii si invetiatorii s'au grabitu la primire a aratá cinste catra Celu-ce vine intru numele Domnului. Dupa scurta

bineventare din partea parintelui protopresviteru Vasiliu Popu — Esc. S'a intre sunetele clopoteloru dela tóte bisericile si in carati'a cu patru cai a Ilustritaii Sale dlui Episcopu gr. cat. Michailu Pavelu dela Orade, carele aici si-are centrulu domnieloru Sale, plecá spre Miziesiu, cale de jumetate óra dela Beiusiu, éra publiculu in caratie nenumerate luacompaniá pana la locu. Raru va mai fi fostu in Beiusiu o asemine primire splendida si cordiala. — In Miziesiu la vetr'a parintéscá a Esc. Sale la sunetulu armoniosu alu clopoteloru a iesitu tóta suflarea omenéscá ca se véda si se priméscá pre fiulu comunei loro, carele nascutu si crescutu in pruncia intre densii, dupa multi ani plini de activitate si de lupte pe tereulu bisericescu, culturalu si politicu s'a inaltiatu din trépta in trépta astfelu, in cáta din fiulu de tieranu de odinióra, s'a alesu barbatu frantasu alu bisericeii nóstre si astadi ca Metropolitu vine se li santiéscá biserice'a ce insisi din averea si din poterile loro au radicat'o Domnului si Damnedieului nostru. — Ce privelesce marétia! Ce invetiatura frumósá! Ce bucuria nefatiarita si simtíri tainice!

Sambata in diu'a urmatóre sosi si Prea Santi'a Sa episcopulu diocesanu alu Aadului, carele urmandu interesarei viie, ce are catra tóte miscarile culturali bisericesci din eparchi'a Sa, n'a potutu absentá dela o asemire serbatóre evlaviosá si si din respectu catra Esc. Sa Metropolitulu, s'a grabitu a luá parte la actulu din Miziesiu ca si Densulu se contribue la radicarea evlaviei crestinesci, la latirea culturai si a luminei acarui'a apostolu neobositu s'a facutu. La gar'a din Beiusiu Prea Santi'a Sa carele éra insotítu de secretariulu seu par. protodiaconu Ignatiu Popu, a fostu primitu cu onorurile cavenite unui Archiereu; bravii beiusieni fara deosebire de greco orientali séu greco-catolici, sciu apretiuí momentele situatiunei si se pricepu bine la improvizarea de festivitati; nu e mirare, Beiusiulu e unu centru culturalu, unde s'a asediatu o frumosica suma de inteligintia romana de ambele confessiuni, cari har Domnului, traiescu in cea mai buna armonia si deci impreuna lucréza la tóte actiunile ce se dau inainte.

Insusi actulu santirei bisericeii s'a seversitu Dumineca la 28. Aug. In aceea-si dia la 9 óre 30 preotii si doi diaconi imbracati in ornate bisericesci dimpreuna cu poporul evlaviosu merseram la cas'a lui Daniilu Romanulu epitropulu bisericeii, unde éra incuarteratu Esc. S'a Metropolitulu si Prea Santi'a Sa Episcopulu nostru si astfelu impreuna cu densii si dupa-ce subscreremu actulu de santire, ne rentórseramu in biserice'a cea vechia unde dupa scurte rugatiuni ne postaramu la usile mari dinaintea bisericeii nóne si dupa prescisele rogatiuni intrandu in bisericá, se facu santirea altariului si asiediarea mósceloru dupa tóta form'a prescisa in tipicu. — Dupa santirea si imbracarea altariului Esc. S'a intorcendu-se catra crestini, ii incunoscentia cá biserice'a astfelu santita o predá destinatiunei óra insasi insemnatatea actului seversitu o va teleni Prea Santi'a

S'a Archiereulu-asistentu. Prea Santi'a S'a Episcopulu Aradului luandu cuventulu, cu indatinat'a sa elocuentia arata insemnatatea bisericeii si calle prin cari lucréza ea la fericirea omului crestina; indénna poporulu a imbratisia cu caldura acésta institutiune ddiéscu pe pamentu, indénna spre luminare si invetiatura, spre viétia armoniósá si m'rala. — Precum insusi actula santirei, asia si cuventarea acést'a pentru partile ei instructive, nici odata nu se voru sterge din memori'a celoru ce au fostu presenti.

A urmatu apoi liturghí'a, la carea au pontificatu ambii archierei asistati de unu archimandritu, de unu protosincelu si de patru protopresviteri si serviti de doi protodiaconi. Sub liturghía s'a santítu unu clericu intru diaconu si s'au pomenitu adormitii parinti ai Inaltu Prea Santíei Sale. Erá trecuta o óra dupa am. canda dupa liturghía iesiramu la moment-ulu parintiloru Esc. Sale, asupra caror'a s'a cétitu deslegarea archieréscu, éra dupa reintrare in bisericu s'a facutu parastasu pentru densii. Reconducendu pre Archierei la cuartira, se seversu ceremoni'a bisericéscu, carei'a i-urmá unu prandiu bogatu la mesele episcopului si primariului comunalu Daniilu Romanulu. O sutá persóne numai inteliginti amu luatú parte la acésta mésa, intre cari si vr'o-câteva dame si vr'o cétiva neromani, siefi diregatorieloru din Beiusiu. Més'a erá servita sub ingrijirea dnei Maria Cosma si a dnei protopopese Ana Popu. — La timpulu seu Esc. S'a inchiná pocalu intru sanetatea Majestatii Sale Inaltiatului nostru Imperatu si Rege. pentru intrég'a casa domnitória precum si pentru Inalt'a Stepanire. — Prea Santi'a S'a Episcopulu Aradului — pentru Esc. S'a Metropolitulu, Rdis. dmnu directoru a Gimnasialu Petru Mihutiú pentru Prea Santi'a S'a Episcopulu Aradului; Preacuviosi'a S'a par. Archimandritu pentru stepanulu casii Daniilu Romanulu; mai apoi protopretorulu cercualu, protopresviterulu rom. catolicu si preotulu reformatu au reportatu toaste binesem tite, in urma sau inchinatu intru sanetatea dnei Cosma, a sieflora de diregatorii cercuali, intru sanetatea reprezentantelui gimnasialulu din Beiusiu a dnei directoru Petru Mihutiú, intru a acelor'a cari au facutu parte din suit'a Escelentiei si a Prea Santíei Sale; dupa cari tóte aplecandu-se si diu'a spre séra, publiculu luandu-si remasu bunu dela Esc. Sa si dela stepanulu casii, s'a indepartatu la ale sale.

Prea Santi'a S'a Episcopulu diecesanu alu Aradului numai-de-cátu Lunu demanetia a plecatu spre Oradea catre resiedinti'a S'a patrecutu fiindu pana la gara de numerosii stimatori si subalterni ai sei din Beiusiu, Esc. S'a Metropolitulu a plecatu dela gar'a din Beiusiu dimpreuna cu suit'a sa — Marti demanetia.

Pana la gara l'au petrecutu multi evlaviosi crestini mai vertosu inteleginti in numeróse carutie, cari la plecarea trenului erupsore in frenetice „se traiéscu!“

Astfelu a fostu santirea bisericeii din Miziesiu in partile sale generali; mai de mare insemnatate inse suntú impressiunile ce la fia-care momentu se schimbau

candu spre bucuria, candu spre evlavia, candu éra si ne inaltiau inimile catra ceriuri ca apoi dupa-ce ne-amu rentorsu acasa, se avemu obiectu d'a medita cu mintea nóstra despre tainic'a lucrare Provedintiei intru conducerea ómeniloru pe pamentu. †

Program'a

adunării gen. a societății de fondu teatralu romanu si a festivitatiloru ce se vor tiené la Lugosiu.

I. In 28. Septemvre 1888. Vineri:

Primirea óspetiloru la gar'a calei ferate din partea Comitetului arangiatori. Incortelarea lor. Sér'a la 9 óre convenire de cunoscintia imprumutata la Hótelu „Concordi'a.“

II. In 29. Septemvre 1888. Sambata:

1. Participare la serviciulu Ddiéscu in biseric'a gr. cath. si gr. orientala la 8½ óre. Cántarile se vor esecutá prin Chorulu societății rom. de cantu din Caranobesiu.

2. La 10 óre se aduna publiculu in sal'a siedintieloru. Se alege o deputatiune de 3 membrii spre a invitá pre presiedintele la adunarea generala.

3. Presiedintele va deschide adunarea gen.

4. Presiedintele si óspetii vor fi bineventati din partea Comitetului arangiatoriu in numele Lugosieniloru.

5. Se alege doi notari pentru siedintiele adunării.

6. Secretariulu societății va cetí raportulu comitetulu societății asupra lucrării sale dela adunarea gen. ultima încóce.

7. Se alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportulu si pentru propuneri.

8. Cassariulu comitetulu societății va cetí raportulu despre starea cassei cu sporiulu dela ultim'a adunare încóce si peste tot despre averea ei.

9. Se alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportulu Cassariulu.

10. Se alege o comisiune de 5 membri, cari in intielesulu §. 4. din statute vor cascigá membrii fundatori, ordinari si ajutatori pentru societate:

11. D. Simeon Popescu va cetí discursulu seu „Nunta la romani.“

12. Presiedintele incheia siedinti'a

III. Sér'a Concertu si teatru.

Piesele, si persónele se vor aduce la cunoscintia prin affisie.

Daca suntem bine informati, la concertu va cantá:

a) Chorulu barbatesc a „Reuniunei romanie de cantati si musica“ din Lugosiu.

b) Dsiór'a Teodora Nedelcu,

c) Dsiór'a Sidonia Maioru,

d) D. Dr. Dem. Florescu si dsiór'a Sofi'a Florescu,

e) Dsiór'a Corneli'a Basianu,

f) Choru mixtu alu „Reuniunei rom. de cantu si musica“ din Lugosiu.

La teatru se va jocá: „Tigrul bengalicu“ séu „modernul Othello“ Comedia in 1 act.

Persóne:

Dsiór'a Corneli'a Ianculescu, Dsiór'a Emili'a Cosgaria, Dl. Aug. Tuculia, Dl. Virgilu Thomicia.

„Cinel-cinel“, Comedia poporala de V. Alessandí in 1 act.

Persóne:

Dsiór'a Corneli'a Ianculescu, Dsiór'a Emili'a Cosgaria, Dsiór'a Teodor'a Nedelcu, Dlu. Dr. Dem. Florescu, Dlu Aug. Tuculica.

13. Cina comuna.

IV. In 30. Septemvre, Domineca:

14. Presedintele deschide siedinti'a si processulu verbalu alu siedintei din 29. Septemvre se cetesce si autentica.

15. Raportulu comisiunei pentru cascigarea membriloru noii.

16. Raportulu comisiunei asupr'a socotiloru cassariului.

17. Raportulu comisiunei asupra reportului Comitetului si alte propuneri in interessulu fondului de teatru.

18. Propunerea adunării gen. din Siomcut'a-mare despre unu premiu de 300 fl. pentru cea mai buna piesa teatrala originala, conform decisului de sub Nr. 6. a adunării gen. din Oraviti'a.

19. Se va decide locul adunării gen. pro 1889.

20. Se alege o comisiune de 3 membrii spre autentificarea protocolului.

21. Presedintele incheie siedinti'a.

V. Banchet.

Sub durat'a banchetului va cantá chorul rom. din Caransebesin si Lugosiu.

22. La 4 óre d. m. Emulatiunea chorumiloru plugariloru cu cantári vocale pentru premiile Lugosieniloru:

- 1) unu pocalu d'argintu,
- 2) unu bétu de tactu,
- 3) unu accordioru, si a privatiloru:
- 4) Victoru Mihályi,
- 5) Mihailu Besiauu,
- 6) Coriolanu Brediceaanu.

Chorulu reuniunei rom. de cântu din Caransebesin deschide emulatiunea cu o cantare, apoi vor emulá chorulu plugariloru câte o cantare din comuna:

Babsi'a, Belintiu, Budintiu, Bocsi'a-rom., Costeiu, Gavosdia, Gruin, Herendiesci, Ictaru, Paniov'a, Rachita, Satumicu, Selbagielu, Silh'a, Susnovetiu.

Emulatiunea se va incheia prin chorulu barbatescu a „Reuniunei rom. de cantu si musica“ din Lugosiu.

25. Uméza judecat'a juriului compusu de câtra subscribulu Comitetu arangiatoriu din 5 barbati de specialitate si neinteresati, apoi impartirea premiiloru.

Chorulu, care nu vá obtiené atare premiuvá primi littere de recunoscintia si de aducere aminte pentru concinrarea la festivitatile adunării gen.

VI. Sér'a la 9 óre:

24. Petrecere de jocu.

Datu din Siedinti'a Comitetului arangiatoriu tienuta in Lugosiu, in 10. Septemvre 1888.

Dr. S. Petroviciu,
secretariu.

Mihailu Besianu,
presiedinte.

Urmariile neintielegeriloru.

Si fireticu mai e omul in lume; de multe-ori, de si e fiinti'a cea mai superióra, totusi, de cele mai multe-ori, comite astfelu de lucruri, cari sunt sub demnitatea omului.

Si intre cele multe ce le face omul, comite si

astfelu de fapte ne corespundietóre pentru fiinti'a omenésca, ca adeca, nu se prea bucura atunci, când vede ca bine i-merge deapropelui seu, unii, ér altii ne potendu-si esercia puterea ce si-o atribue asupra altor, cauta tote mediloecele spre a tiese intrigi, tulburénd ap'a si tulburandu-o, se póta mai cu usurintia pescui, adeca, seamana intre omeni sementi'a discordiei, a neintielegeriloru.

Asia au fost apoi de cand e lumea si tot asia se vede, ca e si pana in diua de adi. Déca vom deschide Istori'a, vom vedé fórte multe esemple, cum, prin intrigile unora contra altora, in chip de resbunare, s'or ivit cele mai mari neintielegeri, ér urmarile neintielegerilor au fost ruin'a tutarora. Prin neintielegeri s'au disolvat societati, s'au nemicit state si tot prin neintielegeri s'au sters neamuri puternice dupa faci'a pamentului, remenendu-le numai numele.

Din nefericire, dupa cum am dis, si adi, de si suntem mai luminati si — póte — mai esperti prin studierea trecutului si totusi nu ne-am desbracat de patim'a atât de urita, de a-ne resbuná unul contra celui — alalt, din simpl'a cauza, ca acel'a nu-mi convine, ori ca nu e asia, dupa cum voescu eu.

Trist, de tot trist e in general, dar si mai trist e, ca noi, Románii, inea ne aflam intr'o astfelu de stare, ca nu ne prea intielegemu unii eu altii si mai ales acum, cand neamul nostru este atât de amenintiata in esistinti'a sa, avend se tréca prin atatea ispite viforóse; dic, acum ar trebui se fim mai tari uniti in in cugete si in sentiri, ca se potem suportá aceea ce ne intempina.

Asia apoi avem se fim cu totii, dar mai vertos noi, cari suntem mai aprópe de popor si suntem chemati al lumina, al deprinde a face fapte bune, se fie simtitoriu pentru neamul seu, cu un cuvent, al face se progreseze in tot ce e bun, frumos si adeverat. Ér, cá indemnarea nóstra spre acestea se aiba unu resultatu bun, trebuie noi se-i premergem in tóte cu esemplu, traing noi in cea mai buna armonia si linisce.

Avem se-ni facem datorintia, cá se nu remanem in dreptu celor-alalte popore, cari, mergu nainte, ér noi remanend inderept, in intunerecu, vom trebui se perim din 'naintea lumini. Avem se-ne punem la lucru, lasand ne intielegerile la o parte, cari ni-consuma timpul si poterile si se facem aceea ce e bine si folositor pentru neamul nostru.

Asia apoi ar trebui se fie, dar, dorere, in fapta nu e asia, caci mai tóte comunele sunt inficiate de ból'a acést'a — se-me esprimu asia. Rara comuna dela Ddieu, in care se domnésca pacea, bunaintielegere si dragostea, in totlocul neintielegeri intre cei chemati a conduce destinele poporului si prin ei apoi se propaga desbinari si in popor si de aici apoi, respira bisericii si a scólai.

Ce e apoi mai mult. Sunt unii, cari ca neintielegerila si discordi'a ce-o seamana se aiba unu mai

bun rezultat, se folosese de autoritatea acelor persoane înalte, cari au ceva influența asupra lucrurilor și a afacerilor din respectivă comuna.

Asia se întempla la noi, în ce privesc școlă, asia într'alt loc în alta privință, destul și bine, ca trebile nu merg bine, după cum ar trebui și sărăveni se merge. Causă comuna n'are să sufere din pricina unui său altăia, și când e vorba de aceea, toate puse la-o parte, deca este ce pune, ceia-ce nu-e prea frumos, și se lucrăm cu totii pentru ajungerea acelu scopu.

Ar fi de dorit, ca noi, cei chemați a lumina poporul, să fim cu mai mare bagare de seamă la aceea ce facem, căci odată, da de buna sēma, avem se-ni dăm sēma despre cele-ce am făcut în lumea această ca luminatori ai poporului Romanesc.

Galsi'a, la 12. August.

Invetiatoriul.

D i v e r s e .

* *Culesulu viiloru în promontoriulu Aradului.* În congregatiunea comitatensă a comitatului Aradului, ce se va ține în 12/24. Sept. a. c. se va pertractă între altele și staverirea timpului pentru culesulu viiloru în promontoriulu' apartienetoriu acestui comitat. Precum aflăm, comitetulu permanentu va propune, că în comunele dela Radn'a până la Covasentiu se se începă culesulu viiloru în 1. Octomvre nou, ér del'a Sîri'a încolo în 8. Octomvre nou. Culesulu în anul acest'a nu promite multu, deorece abstragendu dela impurarea, ca multe vii din promontoriulu nostru sunt puse de filoxera, — prin secet'a, ce a domnit în timpul din urma s'a împedecat dezvoltarea strugurilor. În privința calității inșe se speră, ca vinulu va fi bunu.

* *Școl'a de fetite* cu internatu din Sibiu, întreținută de asociatiunea transilvană pentru literatur'a și cultur'a poporului romanu este cercetată în anul acest'a de 51 eleve interne și 50 externe. Corpulu profesoralu se compune din bune puteri didactice sub conducerea dlui directoru Ioan Popescu, profesoru seminarialu și protopresviteru. Astfelu această școlă va prosperă, și va deveni unu adevăratu foculariu pentru educatiunea și cultur'a femeii romane pentru romanii din întreaga monarchi'a.

* *Morminte vechi.* Cu ocașiă saptăriloru dela biseric'a Sf. Nicolae celu mare din Iasi s'a descoperit mai multe morminte vechi de 200 ani, zidite sub pardoseală bisericii chiar. — Deschise, s'au găsit în ele, între altele, doue cadavre foarte bine conservate: unulu de barbatu și celalaltu de femeie. Celu de barbatu are redengota poloneză cu brandeburguri late, cusute în firu și bine conservate, pantaloni cu lampasu și botfori cu pînți, ceea ce lasă a crede, că trebuie să fi fost vre unu personajiu marcant, dér nu s'a găsit nici inelu nici altu ceva, care se pōta orientă descoperirea pozițiunii sociale a

mortului. În celalaltu momentu, totu asia de vechiu, se afla o femeie, îmbracată cu o rochie de matasă țesută și brodată cu firu de aur de susu până josu. Brodăria e foarte fină și de unu desen regulat și alesu. Camășiă de borangicu asemenea conservată, și unu colieru de aur cu pietre de valōre. Inele său brățiere nu s'au găsit. — „Rom. Lib.“ scrie, că în curēndu d-lu Tocilescu va face unu studiu amenunțit asupra acestor morminte, cari probabilu voru fi duse la museulu din București.

* *Carte de cetire latină* pentru clas'a a două gimnasială este titlulu unui opu, apărut în editur'a librăriei H. Zeidner din Brașov, prelucrată după sistemulu lui H. Perthes de Paulu Budiu, profesoru gimnasialu în colaborare cu Ștefan Iosif, directoru gimnasialu și Andrei Bârșeanu, profesoru gimnasialu. Tot dela același autoru a apărut „vocabularu latinu“ pentru clas'a a două gimnasială, precum și „explicări la cărțile de limbă latină“ pentru clas'a I. și II. gimnasială.

* *„Raportulu alu XIX-lea“* despre gimnaziulu su perioru gr. cat. românesc din Naseudu pe anul școlariu 1887—88. Acestu raportu cuprinde: a) Un tractat preț interesant despre: „Însemnătatea meteorologiei, dezvoltarea istorică și fazele ei. Rezultatele observațiilor meteorologice, făcute la observatoriul meteorologicu, atașat la gimn. sup. din Naseudu pe lustră 1883—87 de Dr. P. Alexi; b) Sciri școlastice de directorulu. Personalulu didacticu constă din 16 profesori. Numerulu școlariilor ordinari au fost 181; au desertat 2; după religie au fost: 145 gr. cat., 25 gr. or., 9 moșaici. După ținut au fost din comit. Bistrița-Naseudu 112; Solnoc-Doboca 42, ceilalți din celelalte comitate și 1 din Bucovin'a. La acestu gimnaziu nu se platesc didactru.

* *Bara franceză.* După cum se anunță din Paris, d'acumu încolo și baloanelor li-se va putea da ori ce direcțiune, fie venturile ori cât de protivnice și violente ori cât de vehemente. Isbândă este a capităniului Renard, carele a aflat unu nou motoru în greutate de 500 Klg., și care lucră cu puterea a 50 cai, dând balonulu pe oară o iutiță de 150 Klm.

* *Piață Aradului* din Vineri'a trecut'a: Grâu de celu mai greu 6.90 fl. celu mediu 6.80 fl, ér celu amestecat, grâu, 6.70 fl. — Orzulu s'a vândut cu 4.90 fl. — Cucuruзу nou per 100 chgr. 6.— fl.

C o n c u r s e .

Pentru definitivă deplinire a parohiei vacante de Class'a a II-a din Comun'a Sicul'a, îngremiată în Cottulu Aradului, Protopresviteratul Boros-ineului, se escră concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din 9. Octomvre st. v. a. o.

Emolumintele sunt:

1. Ună sesiune pamentu aratoriului.
2. Birulu îndatinat dela 180 numeri de case una mesură cucuruзу sfarmat, nu altcum și unu intravilanu parochialu.
3. Stolele usuate dela acea parochia nu altcum și accidentile stolare dela individiu gr. or. din prediurile dominale de peste Crisiu, care toate la oalta dau unu venitulu anualu de 661 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá aceasta parochia suntu pofiti ca recursele lor instruite conformu statutului Organicu si Regulamentului pentru parochii adresate Comitului parochialu pana la 6. Octomvre se-le trimita subscriului prot-presviteru in Borosineu (Boros-Jenő) avandu densii a se. presenta in vreo Dumineca s'au sarbatore in Biserica din locu pentru de asi areta dest-ritatea in cele bisericesci, observandu-se ca alegandu-lu preotu conformu §-lui 8. din Regulamentulu pentru parochii va avea a presta veduvei preutese jumetate din venitul parochiei pana inclusive 30. Maiu 1889.

Sicula, la 4. Septemvre 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU CORNEA, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a rom. gr. or. confesiunala din Tergoviste se escrie concursulu cu terminu de alegere pe diu'a de 23. Octomvre st. v. 1888.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 130 fl. 60 cr.; in naturale 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fénatia; 25 meti bucuta, parte grau, parte cucuruza; 30 metri de lemne din cari se incaldiesce si scól'a; pausialu si scripturistica 4 fl, pentru conferintie 5 fl, 400□ estravilan; quartiru liberu cu gradina de legumi.

Recursele ajustate conform prescrizelor statutului organicu si ale art. XVIII. §. 6. 1879. — se-se tramita parintelui protopopu Georgiu Creciunescu in Belinez, u. p. Kiszetó.

Recurentii au se-se presenteze in biseric'a locala, spre a-si areta dest-ritatea in cantari si tipiculu bisericescu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: GEORGIU CRECIUNESCU, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la clas'a I. din comun'a mista Fenlacu, se escrie pana la 18. Septemvre st. v. a.

Emolumintele sunt:

I. in naturale 20. chible grâu

1) In bani gat'a 300 fl.

2) pentru patru orgii de lemne, 40 fl.

3) pentru siasie orgii de pais, 48 fl.

4) Scripturistica, 10 fl.

5) pentru conferintie, 10 fl.

6) la inmortari unde va fi pofita simpla, 50 cr.

7) la biseric'a si pompa, 1 fl.

8) Locuinta libera cu gradina intra si extra-vilana.

Dela reflectanti, se poftece, ca pre langa recursele instruite in sensulu regulamentului nou scolaru; si pre langa testimoniu de posederea limbii magiara. Si astfelu recursele instruite, — adresate Ven. Consistoriu Diecesanu temesian a-se trimite comisiunei scolare romane in Fenlacu per Neu-Arad.

Comisiunea scolaru romana:

Moise Bobescu, m. p.

Niza Milosiu, m. p.

parochu romanu.

presid.

Cu invoirea mea: DEMETRIU DOLG'A m. p., insp. scol.

—□—

Pentru deplinirea postului gr. or. rom. invetiatoriu dela scól'a paralela gr. or. rom. din Cianadulu-Serbescu, devenitu in vacantia prin abdicarea fostulu invetiatoriu Rom. L. Papu, se deschide concursu cu terminu de alegere pre 25. Septemvre (7. Octomvre.)

Emolumintele:

1) Salariu fixu 250 fl. v. a. 2) 25 Meti de grâu cl. II-a. 3) 1. Mantiu de pamentu aretoriu si gradina estravilana de 200□ 4) pausialu scripturisticiu 5. fl. v. a. 5) pentru conferintie invetiatoresci 10 fl. v. a. 6) Dela ingropatiuni mari unde va fi pofitu 50 cr. mici 20 cr. éra déca prohodulu se va tiené in biseric'a 1 fl. 7) Quartiru liberu.

Dela recurenti pre langa atestatu despre conduita si purtarea morala de pana acum — se recere se produca: a) Testimoniu despre absolvirea preparandiei b) despre depunerea esamenului de cualificatiune cu succesu bunu cum si din limb'a magiara. Cei ce vor probá prin atestat fi de demnu cá sunt capaci a instrúa si a conduce unu cor vocalu vor avea preferintia.

Reflectantii cari nu vor produce acestea documinte nu potu fi in consideratiune; recursele se se adreseze comit. parochialu gr. or. din locu si pana la diu'a alegerii se se subicérna M. On. Dnu inspectoru scolaru Teodor Popoviciu in Sietinu (Sajtény) Cottulu Csanád, pana cand vor avé a-se presentá in biseric'a din locu a-si areta dest-ritatea in cantare si tipicu, avédu (reflectii) alegandulu invetiatoriu a implinii si cantoratulu la rendulu seu. — Recursele intrate in diu'a alegerii, nu se voru primi.

Sig. Cianadulu-serbescu, in 22 Augustu 1888. st. v.

Pentru comit. parochialu:

Eli'a Telescu, m. p.

par. gr. or. rom.

Cu invoirea mea: TEODORU POPOVICIU, m. p. insp. scol.

—□—

Pentru ocuparea statiunea invetiatoresci gr. or. rom. dela scól'a inferióra din opidulu Nadlacu, comit. Cianadulu cu terminulu de alegiere la 18/30. Septemvre a. c. pe langa urmatorele emoluminte:

a) In bani gat'a 400 fl. v. a.

b) 6 orgii lemne moi din cari are a-se incaldi si sala de invetiamentu.

c) Pentru servitiulu scolaru 20 fl. v. a.

d) Pentru conferintiele invetiatoresci — diurnele stabilite de comit. parochialu, 2 florini la di, quartiru, si carausia.

e) Quartiru liberu cu gradina de legumi.

Dela recurenti se recere a avea cualificatiunea receruta pentru statiunile invetiatoresci de clas'a prima, adaca: a avea testimoniu de cualificatiune de clasa prima, si testimoniu de limb'a magiara.

Alesulu de o camdata va fi numai provisoriu aplicatu, óra dupa o purtare buna se va intari definitivu.

Aspirantii la acestu postu au a-si trimite recursele lor adresate comit. parochialu Reverendissimulu Domnu Teodoru Popoviciu parochu si inspect. de scóle in Sietinu (Sajtény) com. Cianadu; érá pana la terminulu de alegiere au a-se presentá in Sta biseric'a celu putinu una data spre a-si areta dest-ritatile incele rituale. — Recursele intrate in diu'a alegerii nu se voru primi.

Datu in Nadlacu, din sied. com. paroch. tienuta la 14/26. Aug. 1888.

Pavelu Rositiu, m. p.

pres. com. par.

Cu invoirea mea: TEODORU POPOVICIU, m. p. insp. scolaru.

—□—